

РЕФЕРАТ

Малихіна С. В. Міжнародна конкурентоспроможність – як пріоритетний фактор розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств / Світлана Вікторівна Малихіна // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ – 2012. – Вип. 10.

У статті розглянуто поняття: конкурентоспроможність, міжнародна конкурентоспроможність, конкурентна перевага, а також внутрішні й зовнішні фактори виробництва, які впливають на конкурентоспроможність фірм на міжнародному ринку. Зазначено, що розвиток глобальної конкуренції викликає необхідність вироблення економічної стратегії, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності в зовнішньоекономічній діяльності підприємств.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ФАКТОР, ПРІОРИТЕТНИЙ ФАКТОР, КОНКУРЕНТОСПРО-МОЖНІСТЬ, МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, КОНКУРЕНТНА ПЕРЕВАГА.

ABSTRACT

Malykhina S. International Competitiveness as being a Priority Factor in the Development of Enterprises External Economic Activity. Svitlana Malykhina // Management of projects, system analysis and logistics. – K.: NTU . – 2012. – Vol. 10.

The article dwells upon the following notions: competitiveness, international competitiveness, competitive advantage as well as inner and external factors of production affecting businesses competitiveness at the international market. It has been pointed out that global competitiveness development demands some certain economic strategy elaboration directed at competitiveness rise in terms of enterprises economic activity.

KEY WORDS: FACTOR, PRIORITY FACTOR, COMPETITIVENESS, INTERNATIONAL COMPETITIVENESS, COMPETITIVE ADVANTAGE.

РЕФЕРАТ

Малыхина С. В. Международная конкурентоспособность – как приоритетный фактор развития внешнеэкономической деятельности предприятий / Светлана Викторовна Малыхина // Управления проектами, системный анализ и логистика. – К.: НТУ – 2012. – Вип. 10.

В статье рассмотрены понятия: конкурентоспособность, международная конкурентоспособность, конкурентное преимущество, а также внутренние и внешние факторы производства, влияющие на конкурентоспособность фирм на международном рынке. Отмечено, что развитие глобальной конкуренции вызывает необходимость выработки экономической стратегии, направленной на повышение конкурентоспособности во внешнеэкономической деятельности предприятий

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ФАКТОР, ПРІОРИТЕТНИЙ ФАКТОР, КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ, МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ, КОНКУРЕНТНОЕ ПРЕИМУЩЕСТВО.

УДК 657.6

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ

Назаренко Я.Я., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. В останні роки в транспортній галузі як і інших галузях економіки виникли досить складні проблеми, які пов'язані з розвитком нових методів управління та організації функціонування підприємства, нестабільним законодавством, динамічними змінами умов господарювання. Підприємства транспорту обслуговують діяльність всіх виробництв, тому виготовлений ними продукт лише тоді стає продуктом споживання, коли він доставлений споживачу. Масовим споживачем транспортних послуг є і населення країни. Соціально-економічний розвиток підприємств транспорту має важливе значення як для задоволення потреб інших підприємств, так і безпосередньо для підвищення якості життя населення в певному регіоні і країні цілому. Сьогодні все більш актуальними стають питання ефективної організації роботи системи внутрішнього контролю діяльності підприємства, не винятком є і підприємства транспорту.

Цілі статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження організаційно-методологічних проблем формування та функціонування системи внутрішнього контролю управління діяльністю підприємств транспортного комплексу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями організації, методики та механізмів реалізації внутрішнього контролю підприємства займалися такі зарубіжні та українські вчені: В.Д.Андрєєв, Е.А.Аренс, Дж.К.Лоббек, Т.Д.Попова, Дж.К.Робертсон, М.Т.Білуха, Ф.Ф.Бутинець, Б.І.Валуєв, Б.Ф.Усач, М.Г.Чумаченко, Л.С.Шатковська, В.О.Шевчук та ін. Однак окремі питання організації, методики та механізму реалізації внутрішнього контролю на підприємствах транспортного комплексу потребують подальших досліджень.

Викладення основного матеріалу. Одним із важливим елементом управлінської структури будь-якого підприємства є система контролю підприємства, який покликаний забезпечувати надійність, законність, ефективність, безпеку операцій і діяльності підприємства, захистити його від можливих потенційних помилок та порушень. Система контролю, як одна із важливих функцій управління, забезпечує зв'язок між органом, що здійснює управління та об'єктами управління, та інформує про результати виконання управлінських рішень та дійсний стан справ на підприємстві. Система внутрішнього контролю підприємства за допомогою вивчення фактичного стану підприємства повинна забезпечити виявлення і попередження всіх факторів та явищ, які негативно можуть вплинути на результати діяльності підприємства та виконання ним поставленої мети. Система внутрішнього контролю дозволяє керівництву через систему нагляду, перевірок і стеженням за його фінансово-господарською діяльністю переконатись, що остання перебуває у відповідності до розробленої стратегії розвитку, прийнятої керівництвом маркетингової політики, інструкцій, інших нормативних документів та вимог діючого законодавства. Для існуючих та потенційних інвесторів внутрішній контроль виступає гарантією збереження та ефективного використання інвестованих коштів.

Метою внутрішнього контролю є своєчасне виявлення та запобігання причин нераціонального використання майна та коштів підприємства, ідентифікація та усунення „слабких місць” в системі управління підприємством, пошук шляхів оптимізації господарських рішень, оцінка виконання управлінських рішень тощо.

До основних завдань, які виконує служба внутрішнього контролю підприємства відносять: безупинне спостереження за ефективністю використання майна підприємства та забезпечення його збереження; законність та доцільність здійснюваних господарських операцій; збереження грошових коштів і матеріальних цінностей підприємства; пошук та мобілізація можливих резервів підвищення ефективності діяльності підприємства; перевірка правильності виконання прийнятих рішень.

Організація системи внутрішнього контролю на підприємстві залежить від видів і масштабів діяльності підприємства, його організаційно-правової форми, організаційної структури підприємства, достатньої наявності фінансових ресурсів. Так, на малих підприємствах, у яких незначні об'єми діяльності та спостерігається брак фінансових ресурсів функції системи внутрішнього контролю зазвичай реалізуються бухгалтерською службою підприємства. Відокремлення системи внутрішнього контролю у окремий підрозділ, найчастіше відбувається на середніх та великих підприємствах із розгалуженою організаційною структурою, великою чисельністю працівників та великими об'ємами діяльності.

Сьогодні в Україні на ринку транспортних послуг функціонують як малі так і великі підприємства, що здійснюють як перевезення пасажирів та вантажів, так і змішані перевезення.

У організаційній структурі більшості транспортних підприємств відсутній відділ, який би забезпечував внутрішній контроль діяльності транспортного підприємства, а на тих підприємствах, які мають такий відділ, система внутрішнього підприємства не займає належного місця. Зважаючи на актуальність завдань, які виконує служба внутрішнього контролю, для транспортних підприємств першочерговим має стати організація ефективної служби внутрішнього контролю. Організація ефективної системи внутрішнього контролю – це складний багатоетапний процес, який передбачає реалізацію ряду дій:

- Виявлення та визначення питань, для вирішення яких формується система внутрішнього контролю. Формування системи цілей внутрішнього контролю у відповідності до політики діяльності транспортного підприємства. Зважаючи на особливості транспортних послуг, окрім звичних питань, які вирішує система внутрішнього контролю, необхідно виокремити специфічні, притаманні лише для транспортних підприємств питання їх функціонування.

- Визначення основних завдань та функцій виконання яких дозволить реалізувати поставлені цілі.

- Формування структурних одиниць системи внутрішнього контролю. Зважаючи на те, що система внутрішнього контролю повинна охоплювати всі види діяльності підприємства, то необхідно

виокремити структурні одиниці, які створюють всі необхідні передумови для спостереження, перевірки процесу функціонування підприємства та фактичного стану управління підприємства.

- Визначення обов'язків, прав і відповідальності кожної структурної одиниці системи внутрішнього контролю. Необхідно чітко сформулювати обов'язки, права і відповідальність структурних одиниць відділу контролю. Визначити систему зв'язків між структурними одиницями підприємства, їх взаємодію та обмін інформацією для налагодженої та ефективної роботи служби внутрішнього контролю підприємства.

- Формування служби внутрішнього контролю, визначення її статусу, мети та завдання функціонування.

- Визначення якості та ефективності функціонування створеної системи внутрішнього контролю.

Організація ефективної служби внутрішнього контролю – це складний, багато етапний процес, який передбачає велику кількість етапів його реалізації. Так на великих і середніх підприємствах служба внутрішнього контролю може бути як самостійною структурою з підпорядкування директору підприємства, так і поділеною на дві складові з контрольно-ревізійного напрямку, яка підпорядковується головному бухгалтеру, та експертно-аналітичного напрямку з підпорядкуванням директору або заступнику директора з економічних питань. Ще одним варіантом, реалізації внутрішнього контролю, який також передбачає можливість економії коштів, це вирішення експертно-аналітичних та контрольних питань без організації відокремленої служби внутрішнього контролю шляхом запровадження посад аудиторів-експертів при дирекції підприємства або в структурі бухгалтерів. Посадовими обов'язками аудиторів-експертів передбачається організація та вдосконалення системи аналізу і контролю. Також внутрішній контроль може здійснюватись і у вигляді окремих посад, які підпорядковуються безпосередньо керівнику.

Слід зазначити, що кожен із варіантів організації служби внутрішнього-контролю має свої недоліки та переваги, в залежності від особливостей підприємства на ньому може бути застосована та чи інша модель служби внутрішнього контролю. Так на малих підприємствах може бути використана традиційна модель внутрішнього контролю. Великим підприємствам з складною організаційною структурою, чисельними філіями та відокремленими підрозділами доцільним є відокремлення служби внутрішнього контролю у відокремлений підрозділ, а для акціонерних підприємств – ревізійних комісій.

Найбільш ефективною є реалізація системи внутрішнього контролю у формі окремого спеціально створеного підрозділу, який підпорядковуватиметься безпосередньо керівництву, а не службі бухгалтерського обліку. Це дозволить підвищити результативність даної служби в системі управління підприємства та розмежувати функції та обов'язки служб контролю та бухгалтерського обліку. Основним завданням діяльності служби внутрішнього контролю підприємства є організація контролю фінансово-господарської діяльності підприємства в цілому, та її структурних підрозділів з метою забезпечення збереження майна, виявлення та мобілізації резервів ефективності перевезень.

Слід зазначити, що для створення ефективної системи внутрішнього контролю діяльності, як транспортного, так і будь-якого іншого підприємства, необхідно чітко та ефективно розподілити функціональні обов'язки та визначити відповідальність працівників служби. Серед основних функціональних обов'язків можна виділити такі:

- Реєстрація господарських операцій, адже кожна здійснена операція повинна бути записана у відповідному реєстрі та мати свій реєстраційний номер.

- Функція санкціонування господарських операцій повинна стосуватися усіх господарських операцій, особливо операцій продажу та придбання важливих активів. Цю функцію повинні здійснювати фахівці, на яких покладені обов'язки ініціювати господарські операції.

- Забезпечення збереженості активів підприємства.

- Контроль за існуючими сумами активів, які відображаються в бухгалтерському обліку.

Ця функція може здійснюватися регулярним проведенням інвентаризації майна та у разі виявлення розбіжностей прийняттям необхідних заходів.

Зважаючи на важливість здійснення зазначених функцій у забезпеченні збереженості активів підприємства, такі функціональні обов'язки повинні бути розділеними між різними працівниками служби внутрішнього контролю, оскільки їх поєднання дозволить працівникові спотворювати інформацію або приховувати факти помилок в процесі діяльності. Розмежовування основних функцій служби контролю дозволить розглядати одну й ту ж ситуацію з різних сторін, а це в свою чергу дозволить швидко виправляти помилки у разі їх виявлення. Розподіл функціональних обов'язків між

різними посадовими особами ускладнить та унеможливить процес навмисного спотворення інформації.

Отже, організація ефективної роботи служби внутрішнього контролю в системі управління підприємства сприятиме стабілізації діяльності підприємств транспорту в сучасних динамічних умовах господарювання.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Бурцев В.В. Організація внутрішнього аудиту / Бурцев В.В. Бухгалтерський облік і аудит – 2005. – №6. – С. 88–96.
2. Бутинець Т.А. Внутрішній контроль: елементи організації системи / Т.А.Бутинець. – Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ, 2008 - №1 (43). – С. 28.
3. Виговська Н.Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація: [моногр.] / Н.Г.Виговська. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 532 с.
4. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. к.е.н. проф. М.Д. Корінька. – Фастів: Поліфаст, 2006. – 440 с.
5. Кодацький В.П. Проблеми внутрішнього аудиту / Кодацький В.П. - Економіка. Фінанси. Право - 2007. - №6 - С.3-7.
6. Економіка автомобільного транспорту: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А.Г. Будрин, Е.В. Будрина, М.Г. Григорян; Под ред. А.Г. Кононовой. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 320 с.
7. Э. Тофлер, Х. Тофлер Революционное богатство / Э. Тофлер – М.: АСТ МОСКВА, 2008. – 569 с.
8. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи вирішення / Яценко В.М. – Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 11. – С. 3-7.

РЕФЕРАТ

Назаренко Я.Я. Внутрішній контроль у забезпеченні ефективної діяльності підприємств транспортного комплексу. / Ярослава Ярославівна Назаренко // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ – 2012. – Вип. 10.

В статті досліджені організаційно-методологічні проблеми формування та функціонування системи внутрішнього контролю управління діяльністю підприємств транспортного комплексу.

Об'єкт дослідження – система внутрішнього контролю транспортного підприємства.

Мета роботи – дослідження організаційно-методологічних проблем формування та функціонування системи внутрішнього контролю управління діяльністю підприємств транспортного комплексу.

Метод дослідження – узагальнення фундаментальних робіт вітчизняних та зарубіжних учених економістів в системі внутрішнього контролю, діалектичний підхід, фундаментальні положення економічної теорії, системно-логічний підхід до дослідження економічних явищ і процесів.

Система внутрішнього контролю підприємства є важливим елементом управлінської структури будь-якого підприємства, що забезпечує виявлення та попередження всіх факторів та явищ, які можуть неефективно вплинути на результати діяльності підприємства та досягнення його основних цілей. Організація ефективної системи внутрішнього контролю діяльності транспортного підприємства передбачає виявлення та визначення основних завдань та функцій для вирішення яких формується система внутрішнього контролю; формування структурних одиниць системи внутрішнього контролю; визначення статусу, мети та завдань функціонування служби внутрішнього контролю; визначення якості та ефективності функціонування створеної системи внутрішнього контролю. Найбільш ефективною є реалізація системи внутрішнього контролю у формі окремого спеціально створеного підрозділу, який підпорядковуватиметься безпосередньо керівництву, а не службі бухгалтерського обліку, що дозволить підвищити результативність даної служби в системі управління підприємства та розмежувати функції та обов'язки служб контролю та бухгалтерського обліку.

Результати статті можуть бути упроваджені в роботі служб контролю підприємств транспортного комплексу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: КОНТРОЛЬ, ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ, СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ, ТРАНСПОРТНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

ABSTRACT

Nazarenko I.I. Internal control is in providing of effective activity of enterprises of a transport complex. / Yaroslava Nazarenko // Management of projects, system analysis and logistics. – K.: NTU . – 2012. – Vol. 10.

In the articles investigational organizationally-methodological problems of forming and functioning of the internal checking of management of enterprises of a transport complex activity system.

Object of study – internal checking of a transport enterprise system.

Purpose – Research of organizationally-methodological problems of forming and functioning of the internal checking of management of enterprises of a transport complex activity system.

Method study – generalization of fundamental works of Ukrainian and foreign scientists of economists is in the internal checking system, dialectical going, fundamental positions of economic theory, system-logical approach near research of the economic phenomena and processes.

The internal checking of enterprise system is the important element of administrative structure of any enterprise, that provides an exposure and warning of all factors and phenomena that can effectively influence on the results of activity of enterprise and achievement of him primary purposes. Organization of the effective internal checking of activity of a transport enterprise system envisages an exposure and determination of basic tasks and functions for the decision of that the internal checking system is formed; forming of morphons of the internal checking system; determination of status, aim and tasks of functioning of service of internal control; determination of quality and efficiency of functioning of the created internal checking system. Most effective is realization of the internal checking in form the separate specially created subdivision, that will submit directly to guidance, but not service of record-keeping that will allow to promote effectiveness of this service in control system of enterprise and delimit functions and duties of services of control and record-keeping system.

The results of the article can be introduced into the services of control of enterprises of a transport complex.

KEYWORDS: CONTROL, INTERNAL CONTROL, INTERNAL CHECKING SYSTEM, TRANSPORT ENTERPRISE.

РЕФЕРАТ

Назаренко Я.Я. Внутренний контроль в обеспечении эффективной деятельности предприятий транспортного комплекса. / Ярослава Ярославовна Назаренко // Управления проектами, системный анализ и логистика. – К.:НТУ – 2012. – Вып. 10.

В статье исследованы организационно-методологические проблемы формирования и функционирования системы внутреннего контроля управления деятельностью предприятий транспортного комплекса.

Объект исследования - система внутреннего контроля транспортного предприятия.

Цель работы - исследование организационно-методологических проблем формирования и функционирования системы внутреннего контроля управления деятельностью предприятий транспортного комплекса.

Метод исследования - обобщение фундаментальных работ отечественных и зарубежных ученых экономистов в системе внутреннего контроля, диалектический подход, фундаментальные положения экономической теории, системно-логический подход к исследованию экономических явлений и процессов.

Система внутреннего контроля предприятия является важным элементом управленческой структуры любого предприятия, которая обеспечивает выявление и предупреждение всех факторов и явлений, которые могут неэффективно повлиять на результаты деятельности предприятия и достижения его основных целей. Организация эффективной системы внутреннего контроля деятельности транспортного предприятия предусматривает выявление и определение основных заданий и функций для решения которых формируется система внутреннего контроля; формирование структурных единиц системы внутреннего контроля; определение статуса, цели и заданий функционирования службы внутреннего контроля; определение качества и эффективности функционирования созданной системы внутреннего контроля. Наиболее эффективной является реализация системы внутреннего контроля в форме отдельного специально созданного подразделения, который будет подчиняться непосредственно руководству, а не службе бухгалтерского учета, который позволит повысить результативность данной службы в системе

управления предприятия и размежевать функции и обязанности служб контроля и бухгалтерского учета.

Результаты статьи могут быть внедрены в работе служб контроля предприятий транспортного комплекса.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: КОНТРОЛЬ, ВНУТРЕННИЙ КОНТРОЛЬ, СИСТЕМА ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ, ТРАНСПОРТНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ.

УДК 658.7:656.135.073

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ШВИДКОПСУВНИХ ВАНТАЖІВ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ

Приліпко Є.Л.

Гамеляк І.П., доктор технічних наук

Чеп'юк Л.М., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. Україною активно проводяться заходи із запровадження в країні світових стандартів, що пов'язано із поступовою інтеграцією до світового ринку товарів та послуг, про що свідчить приєднання нашої країни до Світової організації торгівлі, досягнення попередніх домовленостей щодо підписання угоди про зону вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом. З цією метою відповідно до взятих на себе зобов'язань, визначених Законом України від 18.03.2004 № 1629-IV "Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" [1] на сьогодні поступово проводиться адаптація національних нормативно-правових актів до законодавства ЄС, у тому числі і у сфері виробництва та перевезення автомобільними транспортними засобами швидкопсувних вантажів. Як показує практика, запровадження єдиних стандартів щодо якості та безпечності продукції у різних країнах позитивно впливає на торгівлю між ними, скорочує процедури перевірки їх відповідності. Окрім того, використання Україною новітніх світових стандартів сприятиме впровадженню прогресивних норм і стандартів в організації доставки швидкопсувних вантажів усіма видами автомобільного сполучення та забезпеченню збереження кількості, якості та термінів придатності швидкопсувних вантажів під час їх перевезення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами перевезення швидкопсувних вантажів, у тому числі молока та молочної продукції, автомобільними транспортними засобами та проблемами законодавчого врегулювання цього питання в Україні займалися Є.В. Новожилова, М.О. Самаріна, В.М. Бондаренко, Ю.О. Давідіч, Л.Г. Зайончик, А.І. Воркут, М.Ф. Дмитриченко, С.В. Ширяєва, Л.Ю. Яцківський, В.З. Докуніхін, А.Г. Калінін, Р.Н. Кісельман, М.С. Ходош та інші. Більшість цих робіт, навіть підготовлених останніми роками [2, 3, 4], присвячена поточному стану перевезень швидкопсувних вантажів та виконанню чинних нормативно-правових документів у цій сфері. У той же час прийняття Закону України від 18 березня 2004 року № 1629-IV "Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" внесло суттєві зміни до концептуального підходу до формування вітчизняного законодавства у сфері виробництва та транспортування швидкопсувних вантажів, зокрема молока та молочної продукції. Це, у свою чергу, потребує перегляду чинних нормативних актів, які регулюють відносини у цій сфері, частина яких була розроблена ще за часів СРСР та внесення змін у чинне законодавство [5, 6]. За таких умов особливу увагу необхідно зосередити на огляді перспективного законодавства у сфері перевезення швидкопсувних вантажів, у тому числі молока та молочної продукції, автомобільними транспортними засобами.

Постановка завдання. Метою даної статті є огляд чинного українського законодавства у сфері перевезення швидкопсувних вантажів, у тому числі молока та молочної продукції, автомобільними транспортними засобами, стану та проблем гармонізації національних нормативно-правових актів з питань перевезення швидкопсувних вантажів із законодавством Європейського Союзу відповідно до взятих на себе Україною зобов'язань.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день однією з найбільш актуальних проблем чинного законодавства у сфері забезпечення перевезення швидкопсувних вантажів автомобільним транспортом є відсутність єдиного сучасного нормативно-правового акту,